

KARTA DYSKUSJI DO FILMU:

„Biały zbawca”

Gdzie leży granica między pomaganiem a zbawianiem?

CELE DYSKUSJI

- » Zapoznanie się z pojęciami takimi jak: biały zbawca i wolonturystyka.
- » Zwrócenie uwagi na stereotypowe i krzywdzące przekazy o krajach Afryki i pomaganiu.
- » Pobudzenie do dyskusji o globalnych nierównościach.
- » Uwrażliwienie na wagę udzielania profesjonalnej pomocy humanitarnej w sytuacjach, gdy to konieczne.

LINK DO FILMU:

<https://youtu.be/24oGMZXUnfU>
czas trwania 6:24 min, film w języku polskim

PRZY JAKICH TEMATACH MOŻESZ WYKORZYSTAĆ TEN FILM I KARTĘ DYSKUSJI?

Biały zbawca, narracje, wolonturystyka, stereotypy, uprzedzenia, pomoc.

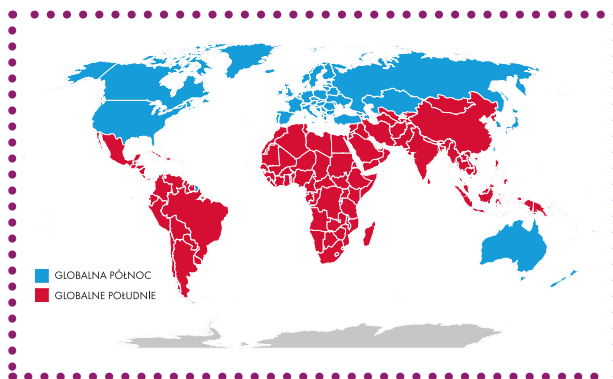
INFORMACJE O FILMIE

Film jest częścią serii „Nowe narracje o świecie”, która powstała w celu stworzenia alternatywy dla dominujących w polskiej przestrzeni publicznej narracji kolonialnych i europocentrycznych. Dowiedz się więcej o projekcie na stronie: www.pah.org.pl/projekt_narracje.

CO OSOBA PROWADZĄCA POWINNA WIEDZIEĆ PRZED PROJEKCJĄ FILMU?

- » Dyskusje na tematy światopoglądowe mogą nie być łatwe. Jeżeli obawiasz się oporu lub postępowania się przez osoby uczestniczące mową nienawiści, zajrzyj przed zajęciami do Pomocnika PAH nt. moderowania dyskusji www.bit.ly/PomocnikPAH_moderowanie.
- » **Wolonturystyka** – połączenie wyjazdów wypoczynkowych z pracą wolontaryjną i jest obecnie jedną z najprężniej rozwijających się gałęzi turystyki.

Więcej o podziale na kraje globalnej Północy i Południa przeczytasz w Pomocniku PAH nt. pojęć edukacji globalnej: www.bit.ly/PomocnikPAH_educacja_globalna

PAMIĘTAJ!

Jako osoba prowadząca możesz zdecydować, które pytania zaproponowane poniżej wybierzesz do dyskusji i w którym momencie dyskusji one padną (nie musisz trzymać się zaproponowanego porządku). Czuwaj nad tym, aby w trakcie dyskusji osoby uczestniczące nie oceniały siebie nawzajem, wypowiadały się w sposób osobisty, nie przerywały sobie. Nie ma dobrych i złych odpowiedzi na pytania w dyskusji – są różne perspektywy patrzenia na ten sam temat. Na zakończenie zarezerwuj sobie kilka minut, aby podsumować dyskusję, zebrać najważniejsze wnioski, odnieść się do celów, zamknąć dyskusję i podziękować osobom uczestniczącym za obecność i aktywność.

O CO WARTO ZAPYTAĆ PRZED PROJEKCJĄ FILMU?

- » Z czym kojarzy Wam się słowo „zbawca”? Jakie cechy posiada osoba określana jako zbawca?
- » Co przychodzi Wam do głowy gdy słyszycie sformułowanie „biały zbawca”? Co taką osobę może charakteryzować? Co może robić?

DYSKUSJA PO FILMACH:

PYTANIA OGÓLNE – ROZUMIENIE FILMU

- » Jak czujecie się po obejrzeniu tego wideo? Co zrobiło na Was największe wrażenie? Co najbardziej Was zaskoczyło?
- » Z jakiego powodu powstała piosenka *Do They Know It's Christmas*? Jakie niesie ze sobą przesłanie?
- » O czym nie mówią wspomniane w filmie wiadomości z Etiopii? Czego nie podają/czego w nich brakuje?
- » Co to jest „syndrom białego zbawcy”? Czym się charakteryzuje? W jakich działaniach się przejawia? Jakie są motywacje osoby z tym syndromem?
- » Podajcie przykłady tego typu działań i narracji na podstawie książek i filmów, które znacie i/lub, o których była mowa w wideo. Jak prezentowane są w nich białe, a jak nie-białe osoby? Jakie mają cechy charakteru?
- » Do czego prowadzi „narracja białego zbawcy”?
- » Jak przejął się prezydent USA Joe Biden? Jak myślicie, dlaczego użył tych słów?
- » Na czym opiera się większość reklam pomocowych? Jaki schemat możemy w nich zauważyć?
- » Jak przedstawiane są zwykle białe i nie-białe osoby w hollywoodzkich filmach?
- » Ile wolontariuszy rocznie wyjeżdża do krajów globalnego Południa? Jakich prac najczęściej się podejmują?

- » Czym jest wolonturystyka?
- » Jak pomagać bez „syndromu białego zbawcy”? Co musiałoby się zmienić, aby pomoc nie była potrzebna? Podajcie przykłady z wideo i postarajcie wymyślić kolejne.
- » Dlaczego raje podatkowe wpływają negatywnie na sytuację ekonomiczną krajów globalnego Południa? Ile pieniędzy traci przez to sama Zambia, a ile otrzymuje w ramach pomocy rozwojowej?
- » Kto udziela profesjonalnej pomocy krajom w kryzysach? Czym charakteryzują się te organizacje?
- » Dlaczego tak ważne jest, by pracowało w nich jak najwięcej osób lokalnych?

PYTANIA POGŁĘBIAJĄCE TEMAT

Niektóre pytania warto przedyskutować najpierw przez 2-3 minuty w parach lub trójkach, a dopiero później z całą grupą.

- » Jakie inne piosenki „pomocowe” znacie?
- » Jakiego rodzaju historie najlepiej się sprzedają? Co ma największą oglądalność albo najwięcej reakcji w mediach społecznościowych? Jak myślicie, dlaczego tak jest?
- » Dlaczego wiadomości podawane przez media o innych krajach często możemy uznać za problematyczne?
- » Czym charakteryzują się zbiórki „na rzecz Afryki”? Co może być w nich problematycznego?
- » Przypomnijcie sobie ostatnio widziane wiadomości czy posty w mediach społecznościowych. Czy tam też pojawiła się „narrację białego zbawcy”?
- » Jak taka narracja może wpływać na nasze postrzeganie ludzi ciemnoskórych?
- » Co ma „narracja białego zbawcy” wspólnego z rasizmem?
- » Czy takie same zadania wolonturystyki mogłyby/mogłyby wykonywać w swoich krajach, jak wykonują w krajach globalnego Południa? Dlaczego tak/nie?
- » Czy taki wolonturyzm może działać w drugą stronę? Czy wyobrażasz sobie 19-letnią Etiopkę, przyjeżdżającą do Polski lub innego europejskiego kraju i opiekującą się dziećmi w przedszkolu? Albo 18-latkę z Bangladeszu uczącą angielskiego w szkole? Czy myślisz, że byłoby możliwe, aby 20-letni chłopak z Indii budował bibliotekę?
- » W jaki sposób pobyt celebrytów/ek w krajach zmagających się z kryzysami humanitarnymi wpływa na te kraje? Kto więcej zyskuje na ich obecności?
- » Z jakimi negatywnymi skutkami może wiązać się praca wolontariuszy i wolontariuszek poza granicami swojego kraju?
- » Kto wie najlepiej, co jest potrzebne w danym miejscu?
- » Kto współtworzy „narrację białego zbawcy”? Czy są to tylko osoby tworzące wiadomości, filmy i podręczniki szkolne?
- » Przejrzyjcie swoje zdjęcia i posty z zagranicznych wakacji i zastanówcie się czy w Waszych opowieściach i zdjęciach pojawia się narracja w stylu „białego zbawcy”?

ĆWICZENIE PRAKTYCZNE (FAKULTATYWNIENIE)

1. Odszukajcie polskojęzyczne wersje tekstów takich piosenek jak: *We Are the World*, *Do They Know It's Christmas*, *Heal the World* i porównajcie je. Co je różni? Co je łączy? Następnie odszukajcie piosenkę *Flowers Will Bloom Beyond Borders* i ponownie porównajcie piosenki. Co je łączy, co dzieli? Z czego to może wynikać?
Swoje spostrzeżenia porównajcie z satyrycznym wideo: *Africa For Norway – New charity single out now!* www.youtube.com/watch?v=oJLqyuxm96k (dostępne napisy w j.polskim)
2. Obejrzyjcie: *Africa for Norway – New Video! Radi-Aid – Warmth for Xmas* <https://youtu.be/pkO-UCvzqb9o> (dostępne tylko w j. angielskim). Jakie przesłanie niesie ze sobą to wideo? Co próbuje pokazać, a co ośmieszyć? Podajcie przykłady realnych akcji pomocowych, który w równie stereotypowy sposób opowiadały o krajach afrykańskich lub azjatyckich.
3. Wejdźcie na konto *Barbie Savior* www.instagram.com/barbiesavior i odszukajcie najzabawniejsze, Waszym zdaniem, zdjęcie. Zastanówcie się, co jest w nim kuriozalne i wypiszcie wszystkie cechy/elementy świadczące o tym, że na wybranym zdjęciu mamy do czynienia z „syndromem białego zbawcy”.

MATERIAŁY DODATKOWE

- » Artykuł, „Czy jadąc do Afryki* zbawisz świat?”, Magda Bodzan, www.pah.org.pl/wolonturystyka.
- » Podkast Tolerancja to za mało, Polska Akcja Humanitarna
 - Odcinek „Subiektywnie o wolonturystyce”
www.pah.org.pl/podkast/#subiektywnie-o-wolonturystyce
 - Odcinek „Celebryci/teki ratują Afrykę” www.pah.org.pl/podkast/#Celebryci-teki-ratuja-Afryke
- » „Zanim pomożesz. Wolontariat zagraniczny.”, Fundacja Go’n’Act, www.zanimpomozesz.pl.
- » Wideo, „Who wants to be a volunteer? (tłum. Kto chce być wolontariuszem/ką?)”, SAIH, https://youtu.be/ymcflrj_rRc (angielski z polskimi napisami)
- » Raport „Gdy OBCY czujesz się jak siebie...”, Paweł Nowak www.pah.org.pl/projekt_narracje/#badanie
- » Artykuł, „Sprawiedliwość podatkowa”, IGO, <https://igo.org.pl/tag/sprawiedliwosc-podatkowa>
- » Artykuł, „Czym jest sprawiedliwość podatkowa?”, Milena Antonowicz, <http://globalnepoludnie.pl/Czym-jest-sprawiedliwosc-podatkowa>

Napisz nam jak udała się dyskusja: edukacja@pah.org.pl (chętnie zobaczymy też relacje zdjęciowe i filmowe). Zaangażuj się w działania edukacyjne Polskiej Akcji Humanitarnej: www.pah.org.pl/edukuj

Opracowała: Kalina Kabat

Konsultacje: Kamila Wisz-Mocanu, Zespół Edukacji PAH

Skład: Luiza Sucharda

2022. Materiał edukacyjny Polskiej Akcji Humanitarnej.